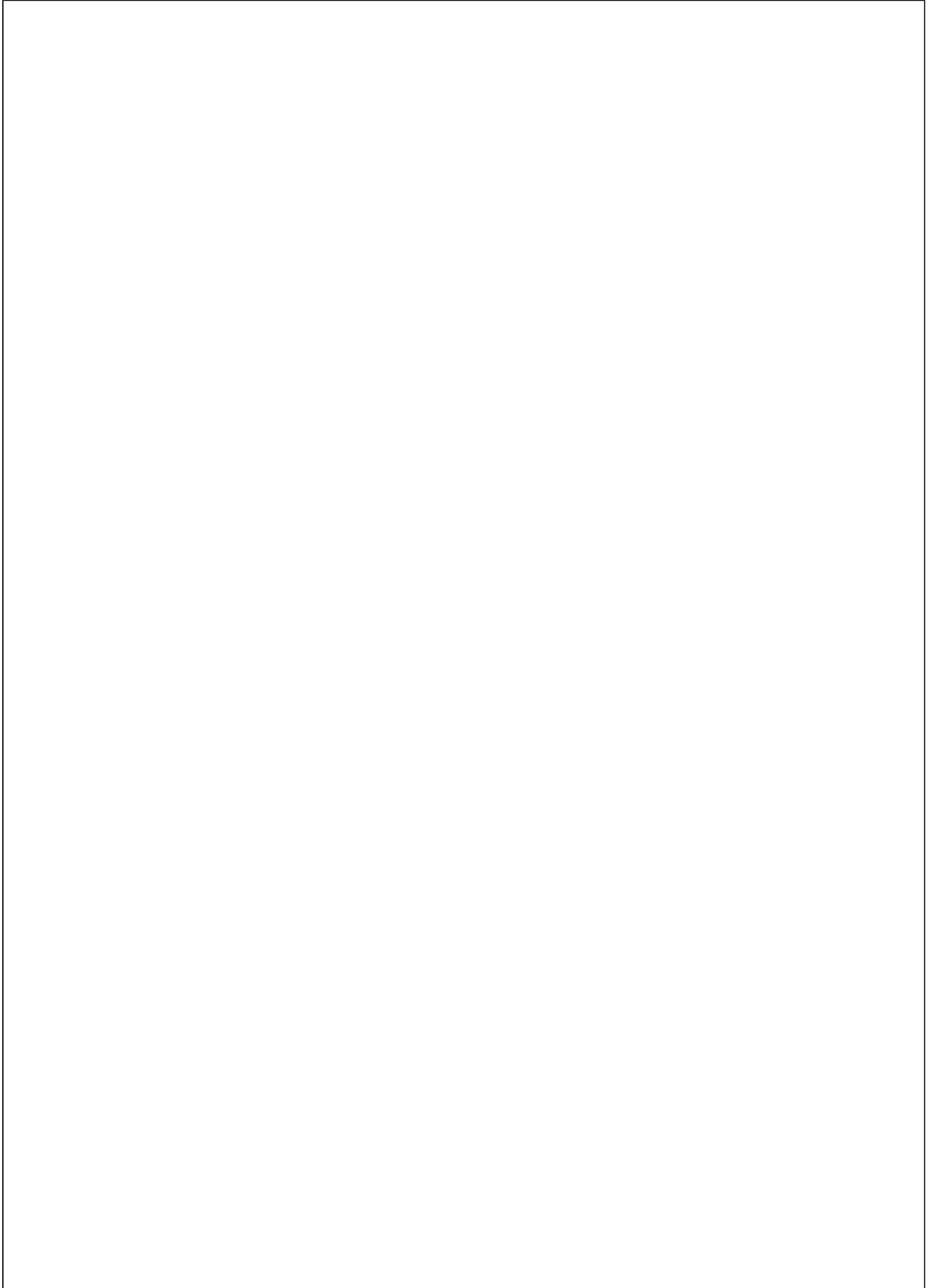

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/205005,Krzysztof-Brzechczyn-Niepodleglosc-Demokracja-Socjalizm-O-mysli-politycznej-Bole.html>
27.02.2026, 17:50

Krzysztof Brzechczyn: Niepodległość – Demokracja – Socjalizm. O myśli politycznej Bolesława Limanowskiego słów kilka

Limanowski konsekwentnie łączył w swojej działalności publicznej, naukowej i popularyzatorskiej idee niepodległości, demokracji i socjalizmu. Wynikająca z demokratycznych i niepodległościowych przekonań krytyka bolszewizmu stanowiła barierę w badaniach nad myślą Limanowskiego w PRL, a jego poglądy gospodarcze utrudniały jego ideom znalezienie szerszego oddźwięku po 1989 r.

18.10.2026

[Niepodległość Ruch socjalistyczny](#)

Biografia Bolesława Limanowskiego stanowi przykład doskonałej harmonii między postawą życiową a głoszonymi przez niego ideami. Limanowski propagował bowiem myślą i czynem odzyskanie przez Polskę niepodległości połączone z ideą demokratycznej przebudowy stosunków społecznych w odrodzonym państwie. Ta myśl zadecydowała o jego ewolucji w kierunku demokratycznego socjalizmu – krytycznego zarówno wobec jego niemieckiej, jak i rosyjskiej odmiany – maskującej imperialne egoizmy obu państw.

Informacje biograficzne

Limanowski urodził się 18 października 1835 r. w majątku Podgórze (obecnie na terytorium Białorusi) koło Dyneburga położonego w tzw. Inflantach Polskich (obecnie Łotwa) w średnio-zamożnej rodzinie szlacheckiej. Wychowywał się – jako średnie z kolei dziecko – w wielodzietnej rodzinie. W wieku 12 lat w 1847 r. został wysłany do gimnazjum w Moskwie, gdzie na Uniwersytecie Moskiewskim studiował prawo jego starszy brat Aleksander.

Po ukończeniu gimnazjum Limanowski zamierzał studiować kierunki humanistyczne, lecz – z powodu ograniczonej liczby miejsc – w 1854 r. zapisał się na studia medyczne. W 1858 r. przeniósł się na Uniwersytet w Dorpacie, a tam w marcu 1859 r. zapisał się na studia filozoficzne. Nie dane mu było jednak ich ukończyć, gdyż we wrześniu 1860 r., na wieść o tworzeniu polskich legionów, wyjechał do Paryża, gdzie wstąpił do Polskiej Szkoły Wojskowej. Po kilku miesiącach powrócił na teren zaboru rosyjskiego, by zorganizować Komitet Centralny na Litwie, który miałby koordynować działalność konspiracyjną. 8 maja 1861 r. Limanowski zorganizował w wileńskim kościele katedralnym manifestację, po której został aresztowany i skazany na osiedlenie w Mezeniu, w guberni Archangielskiej.

Na wieść o wybuchu powstania uciekł, lecz został złapany i osadzony na dwa tygodnie w więzieniu. Latem 1867 r. został zwolniony z zesłania bez prawa powrotu w rodzinne strony. W latach 1867-1870 przebywał w Królestwie Kongresowym, gdzie utrzymywał się z udzielania korepetycji i publicystyki. W latach 1870-1878 zamieszkał we Lwowie, gdzie podjął studia na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jana Kazimierza, zawarł związek małżeński z Wincentą Szarską (1874) i obronił doktorat (1875). W tym czasie zaangażował się w propagowanie idei socjalistycznych, za co został wydany z Austro-Węgier. W latach 1878-1889 przebywał w Genewie, a w latach 1889-1906 w Paryżu. W listopadzie 1885 r. zmarła jego żona Wincenta.

Dwa lata później zawarł związek małżeński z Marią Goniewską, z którą przeżył 21 lat.

► [Czytaj całość na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Niepodległość, Ruch socjalistyczny

Artykuł